

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

5 դեկտեմբերի 2022 թվական

ք. Երևան

ուսումնասիրելով ըստ հայցի՝ Սոնա Գևորգյանի ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջի մասին թիվ ՀԿԴ/0047/02/22 (ԵԴ/6426/02/22) քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 24-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի

Գործի դատավարական նախապատմությունը.

1. Սոնա Գևորգյանը (այսուհետ նաև՝ Հայցվոր) 2022 թվականի փետրվարի 9-ին հայցադիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության (այսուհետ նաև՝ Պատասխանող)՝ հիմնարար՝ արդար դատաքննության և արդյունավետ պաշտպանության իրավունքների խախտման փաստը հաստատելու և որպես հիմնարար իրավունքների խախտմամբ պատճառված ոչ նյութական վնասի հատուցում Հայաստանի Հանրապետությունից հոգուտ Սոնա Գևորգյանի՝ 1.000.000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու պահանջների մասին:

2. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան)՝ 2022 թվականի մայիսի 10-ի որոշմամբ հայցադիմումն ընդունվել է վարույթ:

3. Դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 9-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հաճնվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

4. 2022 թվականի նոյեմբերի 23-ին թիվ ԵԴ/6426/02/22 քաղաքացիական գործը ստացվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, որին շնորհվել է ՀԿԴ/0047/02/22 համարը:

5. Հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2022 թվականի նոյեմբերի 24-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

6. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2022 թվականի նոյեմբերի 28-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

7. 2022 թվականի փետրվարի 9-ին դիմելով դատարան՝ Հայցվորը ներկայացրել է ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջ: Համաձայն ներկայացված հայցադիմումի՝ օրինական ուժի մեջ մտած, սակայն չկատարված դատական ակտի առկայության պայմաններում խախտվել են Հայցվորի հիմնարար իրավունքները: Արդյունքում Հայցվորի կողմից Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացվել հիմնարար՝ արդար դատաքննության և արդյունավետ պաշտպանության իրավունքների խախտման փաստը հաստատելու և որպես հիմնարար իրավունքների խախտմամբ պատճառված ոչ նյութական վնասի հատուցում Հայաստանի Հանրապետությունից հօգուտ Սոնա Գևորգյանի՝ 1.000.000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու պահանջ¹:

8. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ

¹ Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 1, թերթեր 2-8:

սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 9-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով ներկայացված պահանջի քննությունն անխուսափելիորեն առնչվում է Հայաստանի Հանրապետության գույքային շահերին²:

9. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին մասին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 24-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով հետևյալը. «(...) Օրենսդիրը սահմանել է, որ պետության շահերի պաշտպանության հայցով դարարան դիմելու իրավասություն ունեն միայն պետական մարմինները՝ իրենց լիազորությունների շրջանակներում: Այսինքն, հայցվոր Մոնսա Գևորգյանը պետության շահերի պաշտպանության հայց իրավասու չէ ներկայացնել դարարան, ինչը նույնպես վկայում է, որ սույն գործը հակակոռուպցիոն քաղաքացիական գործ չէ:

Հասկանալի է ընդհանուր իրավասության դարարանի պարճառաբանությունն առ այն, որ սույն գործի քննությունն առնչվում է Հայաստանի Հանրապետության գույքային շահերին որպես պարասիսանոդի, սակայն առնչությունը շահերին քավարար չէ այն որպես հակակոռուպցիոն քաղաքացիական գործ գնահատելու համար, քանի որ գործը ոչ թե պարզապես պետք է առնչվի Հայաստանի Հանրապետության գույքային շահերին, այլ հայցը իրավասու պետական մարմնի կողմից և Հայաստանի Հանրապետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության նպատակով պետք է ներկայացված լինի դարարան:

Ամփոփելով, Դարարանը եզրահանգում է, որ թիվ ՀԿԴ/0047/02/22 (նախկինում թիվ՝ ԵԴ/6426/02/22) քաղաքացիական գործն՝ ըստ հայցի Մոնսա Գևորգյանի ընդդեմ ՀՀ Ֆինանսների նախարարության՝ հիմնարար արդար դարաքննության և արդյունավետ

² Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 1, թերթեր 132-134:

պաշտպանության իրավունքների խախտման փաստը հաստատելու և որպես հիմնարար իրավունքների խախտմամբ պայրճառված ոչ նյութական վնասի հարուցում ՀՀ-ից հոգուր Սոնա Գևորգյանի 1.000.000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու պահանջի մասին, հակակոռուպցիոն քաղաքացիական գործ չէ»³:

Վճռաբեկ դատարանի նախագահի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

10. Սույն գործով Վճռաբեկ դատարանի նախագահի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավոր է արդյոք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0047/02/22 (ԵԴ/6426/02/22) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի Սոնա Գևորգյանի ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ ոչ նյութական վնասի հարուցման պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին արյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:*

11. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ *«Մասնագիտացված դատարաններն են՝ (...) հակակոռուպցիոն դատարանը»:*

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *«Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (...) քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (այսուհետք՝ հակակոռուպցիոն քաղաքացիական գործեր)»:*

12. Սույն որոշման նախորդ կետում վկայակոչված իրավական նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա քաղաքացիական գործերն են՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը: Նշվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանն է վերապահել ոչ թե այն գործերը, որոնք

³ Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 2, թերթեր 4-6:

առնչվում են պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին, այլ այն հայցերով գործերը, որոնք **ուղղված են այդ շահերի պաշտպանությանը**: Այսինքն՝ հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայական իրավագործությունը սահմանափակված է **պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի** քննությամբ: Հարկ է նաև նշել, որ այս մոտեցումը բխում է 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունման հիմնավորումներից, համաձայն որոնց, օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանին օժտել է մասնագիտացված դատարանի կարգավիճակով և ըստ այդմ՝ նախատեսել այդ դատարանի քննությանը ենթակա քաղաքացիաիրավական վեճերի սահմանափակ շրջանակ⁴:

13. Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- 2022 թվականի փետրվարի 9-ին Սոնա Գևորգյանը հայց է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջի մասին⁵, համաձայն որի՝ օրինական ուժի մեջ մտած, սակայն չկատարված դատական ակտի առկայության պայմաններում, խախտվել են Հայցվորի հիմնարար իրավունքները: Արդյունքում Սոնա Գևորգյանի կողմից Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացվել հիմնարար՝ արդար դատաքննության և արդյունավետ պաշտպանության իրավունքների խախտման փաստը հաստատելու և որպես հիմնարար իրավունքների խախտմամբ պատճառված ոչ նյութական վնասի հատուցում Հայաստանի Հանրապետությունից հօգուտ Սոնա Գևորգյանի՝ 1.000.000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու պահանջ⁶,

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական

⁴ Տե՛ս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի հիմնավորումները՝ ՀՀ Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքէջում՝ հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draftreading_docs/7/K-785_DR2.pdf

⁵ Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 7-րդ կետը:

օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 19-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին՝ Երևան քաղաքի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 9-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով ներկայացված պահանջի քննությունն անխուսափելիորեն առնչվում է Հայաստանի Հանրապետության գույքային շահերին⁷,

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին մասին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2022 թվականի նոյեմբերի 24-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարանին՝ նշելով, որ գործը ոչ թե պարզապես պետք է առնչվի Հայաստանի Հանրապետության գույքային շահերին, այլ հայցը իրավասու պետական մարմնի կողմից և Հայաստանի Հանրապետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության նպատակով պետք է ներկայացված լինի դատարան⁸:

14. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 11-12-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրոյթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո, հարկ է նկատել, որ սույն գործով Հայցվորը Երևան քաղաքի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության դատարան է ներկայացրել հայցադիմում ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջի մասին: Այսինքն՝ հայցադիմումի առարկան կազմում է Հայցվորի իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությանն ուղղված պահանջը, որը թեև կարող է նաև առնչվել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին, սակայն միտված չէ վերջինների պաշտպանությանը: Այլ կերպ, հայցադիմումի առարկան չի հետապնդում հանրային շահի պաշտպանության նպատակ, որն օրենսդրի կողմից նախատեսվել է որպես ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից գործերի քննության նախապայման:

⁷ Տե՛ս սույն որոշման 8-րդ կետը:

⁸ Տե՛ս սույն որոշման 9-րդ կետը:

Հետևաբար, ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0047/02/22 (ԵԴ/6426/02/22) քաղաքացիական գործը՝ ըստ հայցի Սոնա Գևորգյանի ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին, հիմնավոր է:

15. Վերոգրյալի հիման վրա, գտնում եմ, Սոնա Գևորգյանի հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0047/02/22 (ԵԴ/6426/02/22) քաղաքացիական գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

թիվ ՀԿԴ/0047/02/22 (ԵԴ/6426/02/22) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի Սոնա Գևորգյանի ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ ոչ նյութական վնասի հատուցման պահանջի մասին, ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ